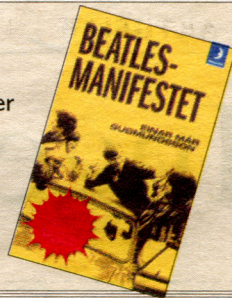

Guðmundsson målar sina bilder med säker hand och stor känslighet, men Jóhanns liv påminner lite för mycket om Mattias uppväxt i Populärmusik från Vittula. Egentligen skrattade jag mera när jag läste Niemis bok.

DAN KRONQVIST

Gripande utan bitterhet

BÖCKER

■ TUULA HIRVONEN

Finnepigen
Sahlgrens förlag 2007

”En sista kram från Far och Mor och jag måste kliva på tåget. Jag trängde mig fram till fönstret för att vinka. Där stod Mor och grät och Far höll om henne. Då brast jag i tusen bitar.”

Så sammanfattar **Tuula Hirvonen** det avsked hon tog av sina danska fosterföräldrar år 1946. Tre år tidigare hade hon skickats som krigsbarn till Danmark. I boken *Finnepigen* beskriver Hirvonen hur hon som treåring tvingades lämna Finland och föräldrarna för ett nytt liv i ett okänt land. Trots att Danmark var ockuperat av Tyskland tog man emot 4 000 finska barn.

Finnepigen är en bok om både anpassning och revolt. Den lilla Tuula är inget mönsterbarn och framstår som en purfinsk, livslevande version av Lotta på Bråkmakargatan. Hennes bordsskick är lika dåligt som hennes hår är rakt, och när en dansk läkare vaccinerar henne skriker hon ”SAATANA!”

Hirvonen bok är fullständigt bitterhetsbefriad även om hennes minnen kunde beskrivas som traumatiska. Barnen skiljs från föräldrarna, transporteras in i det okända och radas upp i en sal för att bli bedömda och ut-

valda av potentiella fosterföräldrar. Därefter måste barnen lära sig ett konstigt språk och anpassa sig till främmande miljöer, traditioner, regler, smaker och dofter. De krigsbarn som skickas till Danmark möter en kultur som på alla sätt avviker från den egna och som ter sig mer europeisk än hemvant nordisk. Nya plågsamma avsked blir aktuella när man sedermera måste bryta upp och återvända till sitt forna hemland som nu representerar det okända.

Nyfamiljens försvar

Barnens anpassningsförmåga, liksom deras förmåga att låta uppmärksamheten på det svåra avledas, är till synes obegränsad. När Tuula lämnar Helsingfors förstår hon självklart inte att vara stolt över att hon överlevt avskedet från både mamma och mormor. Däremot känner hon sig duktig när hon nästan själv klarar av att använda den farligt svarta avgrund som tjänar som toalett på tåget. Och om någon bjuder på EN liten karamell i prasselpapper eller på en apelsin med beskt skal är lyckan fullkomlig.

Finnepigen är chosofri och vemodig utan att resignationen någonsin tillåts ta över. Detaljerna är gripande: den danska fosterpappan avslöjar aldrig direkt sin kärlek till Tuula men när det står klart att hon ska lämna hemmet plockar han fram den finsk-danska parlören och så tränar de tillsammans: ”Hyvää päivää, pikku isä ja äiti.” Boken är också ett indirekt försvarstal för alla nyfamiljer och för de relationer mellan barn och vuxen som bygger på icke-biologiska familjeband. Fyra föräldrar är, trots omständigheterna, alltid fler än två. Och för alla tommyhellstenare som ivrigt ältar skuld- och skamfrågor i förvissningen om att det aldrig är för sent att få en olycklig barndom bör detta bli obligatorisk läsning.

EVA KUHLEFELT
kultur@hbl.fi

